

Zondag 4 januari 2015 22:47:34

Welkom [Matthijs](#) | [Afmelder](#)

deVerdieping **Trouw**

[Home](#) [Nieuws](#) [Opinie](#) [Groen](#) [Religie & filosofie](#) [Schrijf](#) [Video](#) [Foto](#)

DOSSIER

Archief

INTERVIEW Mare Nieborg

'Hup, de barricaden op!'

HANS DE GEUS – 03/01/15, 01:56

Waar gaan we in het nieuwe jaar naartoe? Dat hebt u zelf in de hand, zegt trendanaliste Mare Nieborg. Zijzelf is van plan de politiek te voeden met adviezen.

Wat brengt dit nieuwe jaar? Het bedrijf van Mare Nieborg afficheert zich met begrippen als 'trendanalyse' en 'futuurologie'. De Groningse houdt zich al jaren bezig met toekomst. Maar denk vooral niet dat ze trendwatcher is.

Wat dan wel?

"Ik zeg niet wat er gaat gebeuren. Wel signaleer ik wat er nu gebeurt, welke kant het op beweegt en hoe je daarop kunt reageren. Het is meer antropologie dan futuurologie. Ik voorspel niet welke rok lengte over vijf jaar in de mode is. Schreeuwerige trendwatchers mijd ik zelf ook, ik wil niet eens weten wat zij allemaal roepen. Ik noem mezelf 'strateeg' - ik heb een denktank voor toekomstfilosofie."

Hoe komt u aan uw wijsheid?

"In die denktank zitten een paar honderd mensen die goed weten wanneer ze iets op het spoor zijn. Sluimerende ontwikkelingen leggen we zo bloot. Samen proberen we van alles de grote lijnen te zien: wat betekent dit, waar gaat het naartoe? Ik ben de spin in het web die zich laat voeden door alles wat binnenkomt."

U selecteert die mensen. Ligt het gevaar van groepsdenken niet op de loer als u allemaal gelijkgestemden uitnodigt?

DOSSIER

Archief

Meer over

[Trouw-archief](#)

[Gelukkig lichaam,](#)

[Miljoenen voor wij de shit zit'](#)

[Isa Hoes in Tijd](#)

[Hoe komt het dat c antwoorden.](#)

"Nou, mijn enige criterium is dat ze niet bang zijn om te signaleren wat er speelt. Vaak komen er ineens tegelijk berichten over iets waar ik al op zat te broeden. Dat is dan mijn antenne, een signaal om daarop door te gaan."

Wat is nu het signaal?

"Ik krijg ongelooflijk veel mails dat alles fout gaat. De hele wereld lijkt wel in brand te staan. En ja, ik ken de verstandige boodschap van Rolf Dobelli: het dagelijkse nieuws maakt een mens enkel depressief - maar toch, er sluimert een groot onbehagen. We dansen op een vulkaan. Ik denk dat gaat uitkomen wat al sinds 2002 mijn hoofdthema is - maar wat eigenlijk veel langzamer gaat dan ik aanvankelijk dacht: dat we toegaan naar de totale herdefiniëring van bestaande structuren."

Dat klinkt vaag. Wat bedoelt u precies?

"We zitten op een kantelpunt. Het vorige vooruitgangsideaal van alleen maar méér is over zijn hoogtepunt heen; we staan nu aan het begin van een nieuw vooruitgangsideaal."

Alle structuren gaan op de schop. Neem het winstmaximaliserende bedrijf. Dat kan toch nooit goede, eerlijke producten maken? Je kunt er veel geld mee verdienen, maar de basis van dat model is ziek. Veel mensen zien dat, maar iedereen houdt er nog aan vast, zelfs een bedrijf dat inmiddels duurzaam pretendeert te zijn als Unilever. Daar blijven ze de hele aarde afspeuren naar net wat goedkopere ingrediënten, alles voor de winst."

Waar blijft dan de overgang die u voorziet?

"Het gebeurt al, kijk naar alle kleine initiatieven van onderop, ook van niet-idealisten. Gewoon, ondernemers die de grote jongens te lijf durven gaan, zoals het bedrijfje Boldking dat scheermesjes maakt die goedkoper en beter zijn dan die van Gillette."

De klanten van uw eigen bedrijf Social Safari zijn grote ondernemingen - zoals Unilever. Hoe reageren zij op uw analyse?

"Defensief. Opkopen en inlijven, zoals Unilever eerder al deed met Ben & Jerry's. Of ze gaan juridisch de strijd aan: Hellmann's mayonaise van Unilever sleepte een nieuwe concurrent uit Californië, 'Just Mayo', voor de rechter omdat wat ze maken geen echte mayonaise zou zijn - er komt geen ei aan te pas."

Het tekent het einde van de grote corporatie met haar A-merken, dat komt helemaal op z'n kop te staan. In alle sectoren; in de ICT nemen kleine, flexibele softwarebedrijfjes als het Nederlandse CrossmarX het op tegen IBM en SAP. Consumenten laten het foute voedsel van McDonald's links liggen, de omzet loopt daar terug. Alle A-merken worden B-merken."

Maar bij die grote bedrijven werken ook mensen met een hypotheek, die

verzetten zich.

"Ja, zo werkt het systeem. Dat levert dus weerstand op tegen verandering. Maar toch: op een gegeven moment klapt het. Dat is allemaal onderdeel van de grote herdefiniëring.

Vanmorgen hoorde ik op Radio 1 iemand van Milieudefensie reageren op het nieuws dat Schiphol zoveel schadelijk ultrafijnstof uitstoot. Hij vond dat de luchthaven het aantal vluchten moest halveren. De reacties waren woedend! Dat dat werkgelegenheid kost, dat Schiphol de motor is van de economie, we willen op reis naar de zon!"

Bent u niet gewoon een idealist?

"Ja natuurlijk, het zou verschrikkelijk zijn als ik dat niet was."

Prima, maar kijkt u dan niet met die bril, vertelt u me nu niet hoe u hóópt dat het gaat?

"Tsja, maar ik lees ook dondersgoed alle rapporten over de vervuiling. Dus ik ben objectief genoeg."

Misschien is de nieuwe trend wel: we trekken ons lekker niks van het milieu aan. Is met het rapport van de Club van Rome ook gebeurd. Zou u dat als idealist nog wel signaleren?

"Jazeker. Sterker nog: dat is wat mijn denktank signaleert, dat cynisme al heel lang verandering tegenhoudt. Macht houdt vast aan de status quo."

Als dat klopt, dat cynisme de blijvende trend is, gaat er dus niets veranderen.

"Nee hoor, ik zie goeroes opstaan die consuminderen aanprijzen, de voedselzandloper is razend populair en gezond leven wordt mainstream. Als iemand als Wilfred Genee al met een boek komt over gezonde voeding, dat zegt toch wat!"

Dat klinkt allemaal nog vrij gezellig, maar u zei eerder dat alles spaak liep.

"Ja, zo'n grote verandering gaat niet zonder chaos. Er komen heel rare dingen aan. In de VS heb je al gemeenschappen die zich afkeren van het systeem en helemaal zelfvoorzienend gaan leven, de sovereign citizen movement, allemaal boze mensen die met een geweer in de hand zeggen: we gaan het zelf wel doen. En dat is allang niet meer alleen white trash, de witte onderklasse. Er zitten ook idealisten tussen. Ze stappen uit het bestel, hebben geen bankrekening, geen telefoon. Dat vind ik bloedinteressant.

Hier leeft dat gevoel ook, mensen worstelen met regels en werkdruk, ze maken de balans op: waarom doe ik dit? Ze storten zich op triviale dingen als winkelen en de hele dag op hun smartphone kijken naar ongein om maar niet te hoeven

nadenken. Hedendaags opium, schijnoplossingen zijn het. Op televisie 's avonds naar wat nietszeggende verdooving kijken, en de dag is weer voorbij..."

Escapisme?

"Ja en dat weerhoudt ze om in actie te komen over hun werkelijke onvrede."

Is dat wat we in 2015 anders moeten doen?

"Ja, we doen te weinig. Terwijl we goud in handen hebben. Dat we zelf omslagen kunnen bewerkstelligen; van overheden moet je de omwentelingen niet verwachten. We zijn veel te geduldig, veel te verdoofd. Hup, aan de slag. schrijf een manifest, op de barricaden."

Waarom nu?

"Omdat wat we nu kunnen bereiken een historisch unicum is, waar de industriële revolutie bij in het niet valt. Individuen hebben vandaag de dag echt de mogelijkheid zelf een beweging in gang te zetten, dankzij internet. Dat is het levensgevoel van nu: één persoon kan de wereld naar zijn hand zetten - dat besef bestond vijftig jaar geleden niet. Daarom denk ik dat mijn stokpaardje, die herdefiniëring van bestaande structuren, er nu echt aankomt."

Maar dat internet is er nu al een tijdje en u ziet het al tien jaar aankomen. Waarom is het nu wel aanstaande?

"Kijk, geschiedenis wordt onder je ogen geschreven zonder dat je het doorhebt. Wij leggen dingen bloot, die verandering is nu al aan de gang. Ook door de crisis, die wrikt wat vastzat los, mensen raken hun baan kwijt of durven die gek genoeg op te zeggen om hun eigen zaak op te zetten. Dat veroorzaakt een sneeuwbal effect, je hebt een klein beginnetje nodig om wat groots in gang te zetten."

Dat doet denken aan de protestbeweging Occupy die in 2011 opkwam en snel weer inzakte. Dat laatste, waarschuwt Nieborg, betekent niet dat de onvrede weg is die eraan ten grondslag lag, 'al gaan ze de straat er niet voor op'.

Heeft u zelf eigenlijk in een tentje voor het Amsterdamse Beursplein 5 geslapen?

"Haha, nee, dat niet. Ik ben sinds ik mijn denktank in 2002 heb opgericht bezig met mijn eigen vorm van Occupy. Dat is mijn manier om het aan te pakken: bestuurders en beleidsmakers met een kokerblik overtuigen dat er andere wegen naar Rome zijn."

U stelt hoopvol vast dat het niet goed gaat met McDonald's, maar er komen steeds meer discounters als Primark, Action en Tiger bij...

"Tuurlijk! Ook opium voor het volk, alleen maar uiting van onvrede en onmacht. De geschiedenis heeft toch wel geleerd hoe gevaarlijk de combinatie is. Het is

een stuip trekking van ons vastgelopen economisch systeem.

Over McDonald's hoor ik mensen nu zeggen: laat je je kinderen dáár eten? Ze delen Facebook filmpjes over kipnuggets die door ammoniakslim houdbaar zijn gemaakt. Daar is geen marketingafdeling van McDonald's tegen opgewassen. Dat is de kracht van internet."

Welk voornemen hebt u voor dit jaar?

"Het liefst zou ik de regering omverwerpen, roepen: jullie zijn ontslagen! En dan Marian Minnesma, de topvrouw uit Trouw's Duurzame Honderd, premier maken. Maar dat gaat niet. De echt goede mensen gaan nooit de politiek in. Dat is een fundamentele makke: je krijgt nooit de mensen die je land nodig heeft.

Dus wil ik een Raad van Advies voor de politiek oprichten, met Minnesma erin."

Eigenlijk vindt u dat de democratie niet werkt.

"We leven in een schijndemocratie. Je kunt stemmen op een partij die ergens flink tegen is, maar ik wil graag een gedegen coalitiestem uitbrengen. Op een partij die gaat regeren. Die partij is er niet.

Tja, en of die Raad van Advies iets gaat veranderen? Er moet een nieuw politiek systeem komen. Dat is de werkelijke oplossing. Maar dan zijn we minstens 25 jaar verder, vrees ik. Ach, nieuw jaar, nieuwe kansen."

WIE IS MARE NIEBORG?

MARE NIEBORG (GRONINGEN 1973) STUDEERDE KUNSTGESCHIEDENIS. ZO'N TIEN JAAR GELEDEN MANIFESTEERDE ZE ZICH ALS TV- EN FILMRECENSENTE. IN DEZELFDE PERIODE ONTPOPTE ZE ZICH ALS TRENDANALIST. SINDS DIE TIJD VOORSPELT NIEBORG DE OPKOMST VAN DE BOZE CONSUMENT. IN TRENDMAGAZINE EYE (2004) ZEI ZE: "WAT KUN JE DOEN TEGEN OORLOGEN, DE INVOERING VAN DE EURO, DE INFLATIE EN DE ONVEILIGHEID? BITTER WEINIG. DIE MACHTELOOSHEID LEIDT TOT TEGENREACTIES." NIEBORG WERKT AAN EEN BOEK OVER DE OPKOMST VAN DE 'SMAAKMASSA'. MET HAAR ZOONTJE WOONT ZE AFWISSELEND OP HET GRONINGSE PLATTELAND EN IN DE BINNENSTAD VAN AMSTERDAM.

[Volg Trouw op Facebook](#)

[Volg Trouw op Twitter](#)

03/01/15 01:57

(0 woorden) **Gelukkig lichaam, lief lijf**

Letter & Geest en Tijd blikken vooruit naar de Maand van de Spiritualiteit

03/01/15 01:57

(602 woorden) **Miljoenen v
iedereen 'beetje in de s**

Amsterdam-Zuidoost heeft zes nieuwe r
ze geen lot ...

03/01/15 01:57

(0 woorden) **Isa Hoes in Tijd**

Levenslessen van de schrijfster van het essay 'Kompas'

03/01/15 01:57

(0 woorden) **Hoe komt het
laag is? Acht antwoord**

vandaag 4|5

03/01/15 01:57

(0 woorden) **Stevo Akkerman**

De democratie krijgt het in 2015 niet makkelijker

03/01/15 01:57

(505 woorden) **Mensensmok
drift**

Smokkelaars vinden nieuwe manieren c
krijgen. De ...

03/01/15 01:57

(552 woorden) **Voorspelling aan de hand van een
oud schapenvel**

Hierbij mijn inzending voor de minst avontuurlijke voorspelling voor 2015. Op
15 juni ...

03/01/15 01:57

(556 woorden) **'Kanker is pe**

interview Hoogleraar kankerepidemiolog
onderzoek Twee ...

03/01/15 01:57

(376 woorden) **Wat vond premier Lubbers van de
val van de Muur?**

Het Nationaal Archief maakt een deel van de archieven uit 1939, 1964 en
1989 dinsdag ...

03/01/15 01:57

(256 woorden) **Eerste test m
kleine kans op succes**

Een onbemand ruimteschip gaat naar h
Een ...

VOLG TROUW.NL

[Nieuwsbrief](#)

 [RSS \(wat is RSS?\)](#)

[Facebook](#)

[Twitter](#)

[Google +](#)

**TROUW.NL OP
MOBIEL**

[Mobiële website](#)

[Trouw.nl op de iPhone](#)

**TROUW DE
VERDIEPING**

[Digitale krant](#)

[De krant op de iPhone](#)

[De krant op de iPad](#)

[Over Trouw](#)

[Auteursrecht](#)

SERVICE

[Abonneren](#)

[Abonnement wijzigen](#)

[Bezorgklachten](#)

[Archief](#)



© 2015 - Alle rechten voorbehouden.
[Lees de gebruiksvoorwaarden.](#)